

Pe urmele revoluției neolitice

11-12

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Pe urmele revoluției neolitice

Subiect: Istorie

Nivel: 11-12 ani

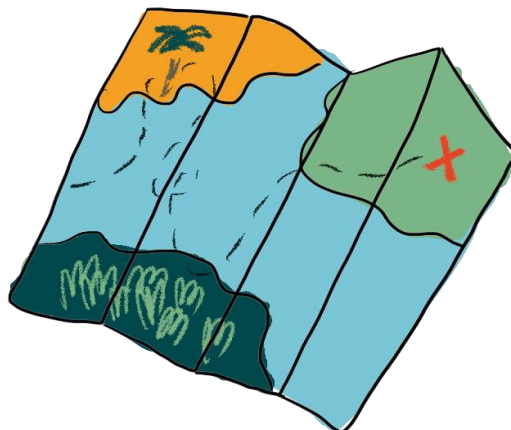
Concepte: Revoluția neolitică

Timpu necesar: +/- 30 de minute

Rezumatul activității: În această poveste, vă întoarceți cu prietenii voștri în epoca neolitică. Cu ajutorul unui arheolog, va trebui să adunați indicii pentru a rezolva puzzle-ul final.

Materiale: O foaie de hârtie, un creion, cunoștințele tale despre preistorie și motivația ta!

Sfaturi: Notează-ți indiciile pe care le primești pe parcursul aventurii pentru a putea afla răspunsul final!

1

Astăzi, vei merge într-o excursie pentru a descoperi un mic sat preistoric împreună cu prietenii tăi Sam și Mariou. După o călătorie cu autobuzul, vă îndreptați spre intrare, unde vă așteaptă un arheolog. "Bună dimineața", vă întâmpină cu un zâmbet larg. "Astăzi călătorim înapoi în timp: în perioada revoluției neolitice! Această epocă a durat peste șapte mii de ani: primele urme au fost descoperite în mileniul al X-lea î.Hr. și s-a dezvoltat până în mileniul al III-lea î.Hr. Cu toate acestea, cel mai bun mod de a înțelege această perioadă este să o trăiești. Urmăți-mă!"

Mergi la paragraful 3.

2

Directorul se îndreaptă spre o ușă, dar, chiar înainte de a trece pragul casei, vă privește cu o sclipire de răutate și vă întreabă: "Apropo, știi de ce numim această epocă 'neolitic'?". Mariou, căruia îi place să studieze etimologia cuvintelor, proclamă: "Înseamnă Noua Epocă de Piatră". Cu acest indiciu încercați să găsiți răspunsul:

- Pentru că au găsit materiale noi ➡➡➡ **Mergi la paragraful 24.**
- Pentru că au șlefuit silexul ➡➡➡ **Mergi la paragraful 13.**

3

Îl urmați pe arheolog și intrați într-o casă de piatră. Nu există nici urmă de sufragerie și nici de dormitor, doar o singură cameră, abia mobilată: "Nu e nimic aici! Ce învățăm din asta?"

exclamă Sam cu un oftat. Mariou îl avertizează cu ochii: "Shhh, n-ar trebui să spui asta, Sam!". Din păcate, e prea târziu. Un bărbat de vârstă mijlocie cu o pereche de ochelari rotunzi a sosit deja, exact la timp pentru a auzi comentariul neplăcut al lui Sam. "Bună dimineața, copii, sunt directorul sitului arheologic", spune el cu un zâmbet apăsător. "Deci nu credeți că tot ceea ce am lucrat de-a lungul întregii mele cariere este util sau interesant, nu-i așa? Ei bine, o să vedem ce se va întâmpla cu asta..."

Arheologul încearcă să remedieze situația: "Oh, sunt sigur că nu au vrut să fie nepoliticoși, domnule director...", dar bărbatul nu vrea să asculte de rațiune: "Totuși, au fost! și dacă nu vor să îți spun profesorului lor despre asta, ar fi bine să îmi demonstreze că le pasă de acest subiect!". Mariou, Sam și tu coborâți capul și dați din cap energic. Directorul continuă:

"În timpul vizitei, vi se va cere să răspundeți la câteva întrebări. Pentru fiecare răspuns corect, veți primi un indiciu". Arheologul încearcă să vă încurajeze cu un zâmbet: "Haideți, copii! Aceste indicii vă vor permite să descoperiți una dintre cele mai fascinante invenții ale vremii! Sunteți gata?"

Dați din cap la unison, vă plac puzzle-urile! Să înceapă provocarea!

Directorul vă pune apoi prima întrebare:

"Oamenii din epoca neolitică erau sedentari sau nomazi?"

Vă gândiți câteva secunde și răspundeți:

- **Erau sedentari** ➡➡➡ **Mergi la paragraful 8.**
- **Erau nomazi** ➡➡➡ **Mergi la paragraful 10.**

4

Arheologul ridică din umeri: "Nu-ți face griji, vei avea o altă șansă să colectezi alte indicii." Îți vine totuși să te corectezi și să răspunzi: "deci, cred că răspunsul corect este un meșteșugar!"

 Mergi la paragraful 18.

5

"Nu vă faceți griji! Pentru a vă ajuta să găsiți numele uneltelor, iată un exercițiu mai ușor: trebuie să asociați imaginea cu cuvântul care îi corespunde", spune arheologul în timp ce vă dă în secret o bucată de hârtie. Încercați să completați acest exercițiu, determinați să găsiți acest al doilea indiciu!

● CUȚIT

● SĂGEATĂ

● TOPOR

● PUMNAL

• Ai reușit **Mergi la paragraful 11.**

• Nu ai reușit **Mergi la paragraful 7.**

6

Directorul aprobă: "Într-adevăr, meșteșugarul este persoana care confecționează unelte cu mâinile sale. Este o meserie foarte veche! Iată un alt indiciu:"

Obiectele realizate din acest material sunt adesea decorate, chiar și în epoca neolitică.

Ieșiți în aer liber și, în spatele casei, se află un câmp. Este un teren arat, dar încă nu a crescut nimic pe el. Arheologul vă face semn să vă întoarceți, astfel încât să puteți vedea secera așezată pe zidul de piatră. "La ce crezi că servește o seceră?"

Răspundeți imediat:

- **Pentru a vâna bizoni** **Mergi la paragraful 16.**
- **Pentru a recolta grâu** **Mergi la paragraful 15.**

7

Directorul vă avertizează: "Puteți încerca din nou sau puteți continua, dar în acest caz nu veți primi indiciul și veți mai pierde și alte puncte. Ce intenționați să faceți?"

Ezitați un pic, dar în cele din urmă luați o decizie:

- **Mai încercați încă o dată să rezolvați rebusul**
 Mergi la paragraful 8.
- **Săriți peste acest exercițiu, dar nu primiți indiciul**
 Mergi la paragraful 2.

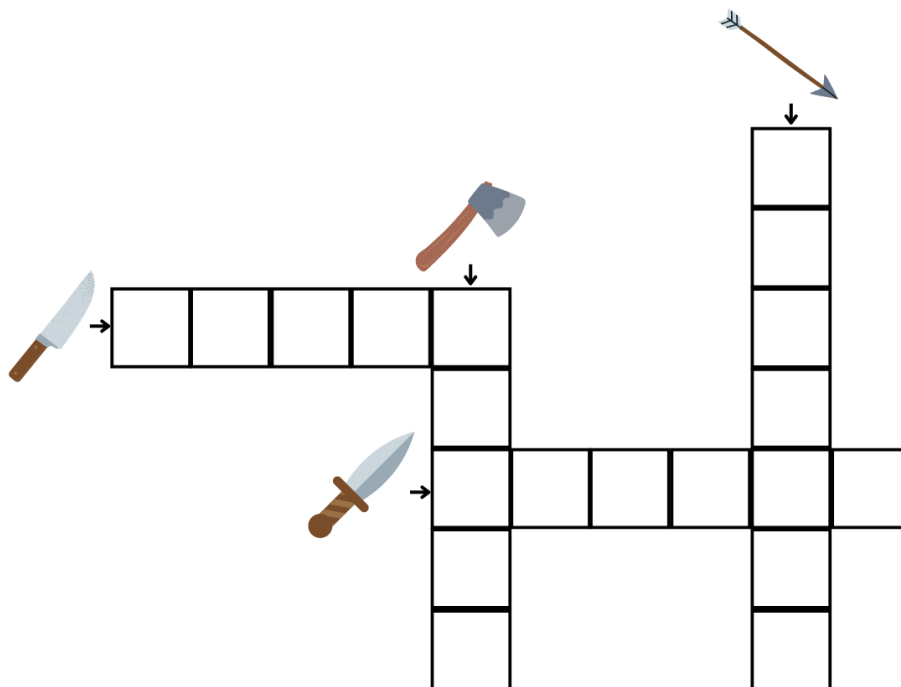
8

Arheologul dă din cap și confirmă: "Aveți dreptate! Oamenii deveniseră sedentari în acea perioadă. Cu alte cuvinte, se stabiliseră într-un singur loc, spre deosebire de populațiile nomade care se deplasează dintr-un loc în altul. Bună treabă, copii!"

"Mmmm, a fost prea ușor", comentează directorul. "Oricum... Iată primul indiciu:"

Invenția pe care o căutați este o tehnică sau o artă a olăritului, dar se poate referi și la materialul care este făcut din lut ars.

Mergeți mai departe în cameră și descoperiți un colț în care sunt depozitate unelte. Observați că piatra folosită este șlefuită. Pe perete este atârnată o tablă pe care a fost scris un rebus. Pentru a obține al doilea indiciu, trebuie să o completați corect:

- Ai reușit să completezi tot ➡➡➡ **Mergi la paragraful 11.**
- Nu ai reușit să completezi în totalitate ➡➡➡ **Mergi la paragraful 5.**

9

Directorul clătină din cap cu dezamăgire. Arheologul, care a asistat la scenă, vă oferă un mic indiciu: "Nu uitați, în acea vreme, oamenii au devenit sedentari, prin urmare, nu mai sunt vânători-culegători. Pentru a vă ajuta să înțelegeți, spuneți-mi dacă următoarele lucrări sunt considerate meșteșuguri:"

A. Fierar ☐ Da ☐ Nu

B. Inginer informatician ☐ Da ☐ Nu

- **Răspuns Da și Nu** **Mergi la paragraful 6.**
- **Răspuns Nu și Da** **Mergi la paragraful 4.**

10

Nu ești foarte sigur. Directorul vă spune cu o voce iritată: "Nu, nu erau nomazi. Priviți în jurul dumneavoastră. Nu ar fi fost convenabil să construiască o nouă casă de piatră de fiecare dată când trebuiau să se mute, nu credeți?"

Atunci erau sedentari!

 Mergi la paragraful 8.

11

Arheologul vă felicită, iar directorul vă dă al doilea indiciu:

Invenția pe care o căutați a fost creată în -6000 î.Hr., în Europa.

Se îndreaptă spre o uşă, dar, chiar înainte de a trece pragul casei, vă priveşte cu o sclipire de răutate şi vă întreabă: "Apropo, ştii de ce numim această epocă "neolitic"?" Mariou, căruia îi place să studieze etimologia cuvintelor, proclamă: "Înseamnă Noua Epocă de Piatră". Cu acest indiciu încercaţi să găsiţi răspunsul:

- Pentru că au găsit materiale noi ➡➡➡ Mergi la paragraful 24.
- Pentru că au șlefuit silexul ➡➡➡ Mergi la paragraful 13.

12

Arheologul se strecoară în spatele tău în timp ce tu te străduiești să găsești o modalitate de a umple golurile din panou. "Îți pot da un indiciu, șoptește. Primul cuvânt înseamnă "capabil să dea viață". Al doilea este numele unui sfert de lună."

- Ai o idee! Mergi la paragraful 15 și încearcă din nou!
- Nu ai nici o idee... Mergi la paragraful 26, dar nu vei primi nici un indiciu.

13

"Aveți dreptate!", afirmă directorul. "Se datorează faptului că, din acel moment, au șlefuit silexul pentru a confecționa unelte, cum ar fi topoarele. Până la urmă nu păreți atât de dezinteresați. Iată noul vostru indiciu:"

Cuvântul pe care îl căutați provine din cuvântul grecesc "keramos" care înseamnă "lut"

Sam se uită la unelte cu mare interes și, ca la școală, ridică mâna. Directorul îl lasă să își pună întrebarea: "Cum se numea persoana care a confecționat uneltele?" Directorul se întoarce spre tine: "Știi răspunsul?"

Îi răspunzi:

- **Meșteșugar** >>> → **Mergi la paragraful 6.**
- **Vânător** >>> → **Mergi la paragraful 9.**

14

"Nu chiar, explică arheologul. Cob a fost folosită pentru a construi case pentru că oamenii foloseau materialele pe care le găseau în natură."

~~~~~> **Înapoi la paragraful 23.**

15

Arheologul este de acord: "Într-adevăr, după cum vedeți, există un câmp în spatele casei." "Dar mai întâi - strigă directorul - iată noul indiciu:"

Acest material este folosit pentru a fabrica veselă.

Îl urmați pe arheolog care se îndreaptă spre o pajiște unde pasc animale. Vă explică: "Oamenii au început să cultive pământul și animalele, de aceea sunt considerați sedentari". "A fost începutul agriculturii - intervine directorul - S-a început în Orientul Mijlociu, numit și..." El arată un panou de lemn pe care sunt gravate primele litere a două cuvinte. Trebuie să completați celelalte litere:

S _ _ _ _ _ F _ _ _ _ _

- **Ai găsit răspunsul corect** ➡➡➡ ➔ **Mergi la paragraful 21.**
- **Nu ai nici un indiciu despre cuvântul pe care ar trebui să-l găsești...**

➡➡➡ ➔ **Mergi la paragraful 12.**

16

Răspunsul este... nu", spune directorul. "Oamenii găsiseră o altă modalitate de a-și asigura hrana, cum ar fi cultivarea cerealelor. Atunci la ce credeți că servește o seceră?"

Faci legătura cu câmpul secerat din spatele casei și alegeți un alt răspuns: să recoltăm grâu!

➡ ➔ **Mergi la paragraful 15.**

17

Mariou clătină din cap: "Nu, nu e acesta."

Îți vine în minte un alt cuvânt: megalit!

Mergi la paragraful 23.

18

Arheologul aprobă: "Într-adevăr, meșteșugarul este persoana care confecționează unelte cu mâinile sale. Este o meserie foarte veche! Leșiți în aer liber și, în spatele casei, se află un câmp. Este un teren arat, dar încă nu a crescut nimic pe el. Arheologul vă face semn să vă întoarceți, astfel încât să puteți vedea secera așezată pe zidul de piatră. "La ce crezi că servește o seceră?"

- **Pentru a vâna bizoni** **Mergi la paragraful 30.**
- **Pentru a recolta grâu** **Mergi la paragraful 15.**

19

Mariou clătină din cap: "Nu, nu e acesta."

Îți vine în minte un alt cuvânt: megalit!

Mergi la paragraful 23.

20

"Exact", aprobă arheologul. Directorul adaugă: "Am găsit urme de fortificații în jurul satelor, ceea ce dovedește că oamenii din epoca neolitică erau familiarizați cu conflictele. Foarte bine gândit. Iată ultimul indiciu:"

Recipientele realizate din acest material au permis oamenilor să conserve alimentele și să le gătească.

Sunteți pe punctul de a da răspunsul, dar directorul vă întrerupe cu un semn, vă încurajează să îl urmați înapoi la casa pe care ați părăsit-o mai devreme. Observați un obiect acoperit de o pătură pe care nu-l observaseți până atunci. Directorul îl descoperă și voi vedeți o tablă albă pe care a fost desenată o cronologie. Trebuie să plasați diferitele perioade în ordinea corectă, asociind literele cu datele care le corespund:

A. Paleoliticul: perioadă în care oamenii sunt vânători-culegători nomazi. Aceștia folosesc unelte făcute din piatră cioplită.

**3 000 000 -
10 000 de ani î.Hr.**

B. Epoca bronzului: perioadă în care oamenii inventează metalurgia și confecționează obiecte din bronz, ceea ce duce la dezvoltarea meseriilor.

**10 000 -
3 000 de ani î.Hr.**

C. Neoliticul: perioadă în timpul căreia oamenii devin sedentari și inventează agricultura. Ei folosesc noi unelte realizate din piatră șlefuită.

**3 000 -
800 de ani î.Hr.**

- **Ai găsit răspunsul corect** **Mergi la paragraful 29.**
- **Nu ai găsit răspunsul corect** **Mergi la paragraful 22.**

21

"Semiluna fertilă!" exclamă Sam alături de voi. La strigătul lui, o vacă din apropiere își ridică urechile speriată.

Pentru prima dată de la începutul probei, ochii directorului se strălucesc cu o plăcută uimire: "Da, aveți dreptate! Iată noul vostru indiciu:"

Cuvântul pe care îl căutați se termină cu un Ă.

În timp ce Sam mângâie vaca pentru a o liniști, tu îl cauți pe Mariou. Ea s-a apropiat de o piatră uriașă. Mergi spre ea și o auzi murmurând: "Am numele acestei pietre pe vârful limbii..." Dornic să o ajuți, îi sugerezi răspunsul:

- **Megastone**   ➡➡➡ ➔ **Mergi la paragraful 19.**
- **Megaliț**   ➡➡➡ ➔ **Mergi la paragraful 23.**

22

"Datele sunt întotdeauna greu de reținut, nu-i așa?" Arheologul pune în ordine perioadele: "În primul rând, există Paleoliticul, când oamenii sunt vânători-culegători nomazi. Apoi vine Neoliticul, când oamenii devin agricultori sedentari. În cele din urmă, este epoca bronzului, când oamenii amestecă cupru și staniu pentru a crea obiecte din bronz și încep să dezvolte meserii. Este un proces logic, dacă stai să te gândești: oamenii au trecut de la a se deplasa, trăind din ceea ce reușeau să vâneze, la a locui permanent într-un loc, construind case și cultivând pământul. Abia după ce au creat condiții de stabilitate au reușit astfel să dea naștere la noi descoperiri și la noi dezvoltări socio-economice"

➡➡➡ ➔ **Mergi la paragraful 29.**

Uimit, Mariou se uită la tine: "Da, cred că asta este." "Cineva a fost atent la școală, până la urmă", afirmă directorul. "Acele pietre mari rămân o enigmă pentru istorici. Noi credem că au fost folosite din motive sociale și religioase. Și cu toate acestea, sunt mistere de mii de ani și tu îndrăznești să spui că este plictisitor... Oricum, ai meritat un alt indiciu:"

Prima literă a cuvântului pe care îl căutați este C.

Arheologul îi face semn lui Sam să vi se alăture și, punându-și o mână pe piatră, îi explică semnificația acesteia: "Aici își îngropau morții. La unele dintre ele, am reușit să găsim obiecte de mare valoare, ceea ce dovedește că la acea vreme diferențiau deja oamenii." Apoi, directorul continuă să vă conducă și se oprește în fața a trei obiecte: un plug rotativ, niște bucăți de argilă și fortificații.

"În primul rând, vă voi da definiția acestora. Apoi, va trebui să spuneți care dintre aceste obiecte dovedește că existau deja conflicte în acea perioadă."

Plugul rotativ este o unealtă pentru a lucra pământul.

Mergi la paragraful 28.

Cobul este un amestec alcătuit din subsol, apă, material organic fibros (de obicei paie) care servește la construirea de pereți.

Mergi la paragraful 14.

Fortificațiile sunt structuri puternice care sunt construite pentru a proteja un loc.

Mergi la paragraful 20.

24

Arheologul arată toporul și vă spune să vă uitați mai atent. "Nu-i vedeți aspectul lustruit?", întreabă ea. Înțelegeți care a fost greșeala ta și îi corectezi răspunsul: au șlefuit silexul.

→ **Mergi la paragraful 13.**

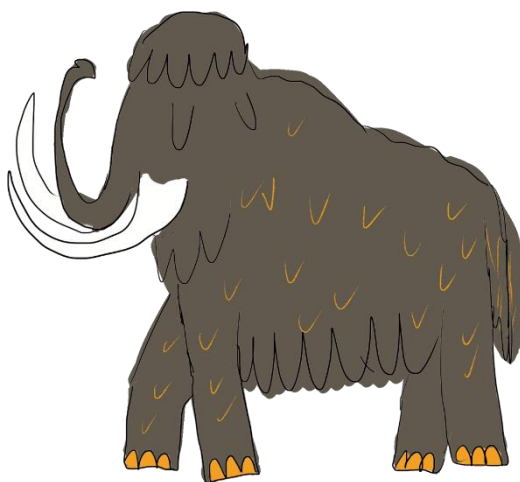
25

"Nu vă fie teamă! Directorul este un om exigent și oarecum aspru, dar nu vrea cu adevărat să vă creeze dificultăți", vă liniștește arheologul.

"Sunteți mai mult decât binevenit să mai veniți să mă vedeți", adaugă el cu o voce blândă. Cu tot ce ați învățat astăzi, data viitoare va fi mai ușor!"

Aceste cuvinte vă liniștesc: provocarea v-a făcut să apreciați și mai mult lucrurile pe care le-ați învățat. Cu toate acestea, abia aștepți să te întorci la școală... mai bine cu profesorul decât cu directorul!

Sfârșitul

26

Arheologul vă oferă soluția: "Aceasta este ceea ce noi numim Semiluna Fertilă." Bineînțeles! Acum că ai răspunsul, îți amintești că profesorul tău l-a spus la una dintre orele de istorie.

În timp ce Sam mângâie vaca, tu îl cauți pe Mariou. S-a apropiat de o piatră uriașă. Te alături de ea și o auzi mormăind: "Am numele acestei pietre pe vârful limbii..."

Dornic să o ajuti, îi sugerezi răspunsul:

- **Megastone** **Mergi la paragraful 17.**
- **Megalit** **Mergi la paragraful 23.**

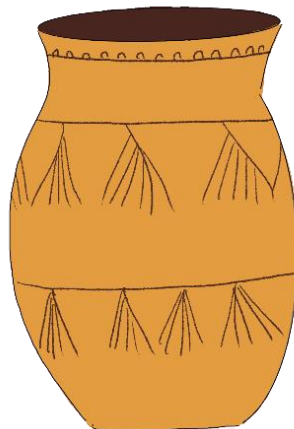

27

"Până la urmă mi-am atins scopul", comentează mulțumit directorul. "Acum știți mai multe despre domeniul pe care îl studiez și, cine știe, poate în viitor unul dintre voi îmi va lua locul!", spune el cu ceea ce pare a fi un zâmbet.

Arheologul oferă fiecăruia dintre voi câte o ceramică pe care o puteți decora acasă. "Acum știți de ce epoca neolitică este o adevărată revoluție: pentru că oamenii au un stil de viață cu totul nou: mai sedentar și legat de agricultură, așa cum o practicăm și în zilele noastre!" Ești foarte mulțumit de ziua ta, pentru că ai învățat multe lucruri și ai petrecut timp cu prietenii tăi. Cu toate acestea, ești obosit și ideea de a te întoarce acasă și de a te odihni te încântă foarte mult.

Sfârșitul

28

"Nu chiar, explică arheologul. Un plug rotativ are rolul de a lucra pământul pentru a putea semăna pe pământurile respective." Mai încerci o dată.

→ Înapoi la paragraful 23.

29

"Bravo, copii!", exclamă arheologul, bătând din palme. "Este un proces logic, dacă vă gândiți bine: oamenii au trecut de la a se deplasa, trăind din ceea ce reușeau să vâneze, la a locui permanent într-un loc, construind case și cultivând pământul. Abia după ce au creat condiții de stabilitate au putut da curs unor noi descoperiri și unor noi dezvoltări socio-economice".

Vă întoarceți la intrarea în sat, iar directorul vă privește întrebător: "Încă un indiciu și veți fi câștigat admirația mea. Poți să-mi spui acum, cu ajutorul indiciilor pe care le-ai adunat, ce este această invenție misterioasă din epoca neolitică?"

- **Ai găsit răspunsul**   ➡➡➡ ➔ **Mergi la paragraful 27.**
- **Nu ai găsit răspunsul**   ➡➡➡ ➔ **Mergi la paragraful 25.**

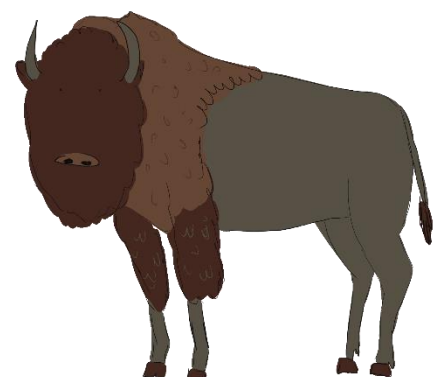
30

Răspunsul este... nu", spune directorul. "Oamenii găsiseră o altă modalitate de a-și asigura hrana, cum ar fi cultivarea cerealelor. Atunci la ce credeți că servește o seceră?"

Faci legătura cu câmpul secerat din spatele casei și alegeți un alt răspuns: să recoltăm grâu!

Mergi la paragraful 15.

Conceput de 6 organizații europene, proiectul își propune să creeze materiale și instrumente pedagogice eficiente și atractive pentru profesori în vederea implementării cu elevii a unei metodologii inovatoare de temă pentru acasă, bazată pe jocuri. În acest fel, dorim să contribuim la creșterea eficienței și a ratei de implicare a acestora în munca la distanță și, mai precis, în temele pentru acasă.

Descoperiți mai multe povești despre:

EDUGRAAL.EU

Finanțat de:

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

Sprijinul acordat de Comisia Europeană pentru realizarea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului acesteia, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi considerată responsabilă pentru orice utilizare care ar putea fi făcută de informațiile conținute în ea.